

Бұйрыққа

« 12 » 01 2026 жыл

№ 13-Н/Б қосымша

Астана қаласы әкімдігінің «Мамандандырылған балалар үйі» КММ-нің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты

1. Жалпы ережелер

Астана қаласы әкімдігінің «Мамандандырылған балалар үйі» КММ (бұдан әрі – «Балалар үйі»/«Мекеме») сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың осы саясаты Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңына, Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының «Квазимемлекеттік сектор субъектілерінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы үлгілік ережені бекіту туралы» 31.03.2023 жылғы №112 Бұйрығына сәйкес әзірленді және сыбайлас жемқорлық сипатындағы ықтимал іс-әрекеттердің алдын алуға, сыбайлас жемқорлықтан бас тарту ахуалын қалыптастыруға бағытталған.

Осы Саясаттың мақсаты – Балалар үйі қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа жол бермеуін және өз міндеттерін орындау кезінде адалдық пен шыншылдық қағидаттарын қамтамасыз ететін құқықтық мәдениетті қалыптастыру болып табылады.

2. Терминдер мен анықтамалар

Балалар үйінің қызметкерлері – Балалар үйінің медициналық, әкімшілік және басқару персоналынан, сондай-ақ инженерлік-техникалық персоналынан тұратын, мекемемен еңбек қатынастарында тұрған кез келген жеке тұлға.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл – Балалар үйінің лауазымды тұлғаларының өз өкілеттіктері шегінде атқаратын қызметі:

– сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде сыбайлас жемқорлық сипаттағы әрекеттерді жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және оларды жою (сыбайлас жемқорлықтың алдын алу);

– сыбайлас жемқорлық сипаттағы іс-әрекеттердің алдын алу, анықтау, жолын кесу, ашу және тергеу, олардың салдарын жою (сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес).

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың тиімді жүйесін құруға және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға бағытталған қызмет.

Сыбайлас жемқорлық стандарттары – сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған Мекеменің қызметіне белгіленген ұсынымдар жүйесі.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау – Балалар үйінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың жасалуына ықпал ететін себептерді анықтау және зерделеу жөніндегі қызмет.

Мүдделер қақтығысы – Лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте жеке мүдделер олардың қызметтік өкілеттіктерін тиісінше орындамауына әкеп соғуы мүмкін.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың жасалуына ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау ықтималдығы.

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шараларының жүйесін әзірлеу және енгізу арқылы сыбайлас жемқорлықты жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерттеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі мекеменің қызметі.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы міндеттер

1. Саясат келесі міндеттерді шешуді көздейді:

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы бірыңғай саясатты жүзеге асыру;
- Балалар үйінің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері арасында сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне мүлдем төзбеушілік түсінігін қалыптастыру;
- Балалар үйінің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің, сондай-ақ үшінші тұлғалардың сыбайлас жемқорлық әрекеттерге тартылу қаупін барынша азайту;
- осы Саясатқа 1-қосымшаға сәйкес сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оған қарсы іс-қимылға, сыбайлас жемқорлық әрекеттерінің салдарын барынша азайтуға және жоюға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу және енгізу;
- Балалар үйінің қызметкерлерін сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы Мекеменің қызметін реттейтін ішкі тәртіп ережелерін қатаң сақтауға тәрбиелеу;
- Мекеменің ішкі нормативтік құжаттарында сыбайлас жемқорлық факторларының болуына жол бермеу;
- жұмыстарды орындау және қызметтер көрсету кезінде ашықтықты, адал бәсекелестікті және объективтілікті қамтамасыз ету.

2. Ереже медициналық, әкімшілік-басқару персоналына және инженерлік-техникалық персоналға, олардың лауазымына, атқаратын функцияларына және жұмыс өтіліне қарамастан, Балалар үйінің қызметкерлеріне қолданылатын жалпыға бірдей міндетті нормалар мен ережелер туралы.

4. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар

3. Сыбайлас жемқорлық тәуекелі туындауы мүмкін Мекеме қызметінің бағыттары:

- 1) сыйлықтар және қонақжайлылық шығындары;
- 2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерінде үшінші тұлғаларды тарту;
- 3) жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төлемдер;
- 4) демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету;
- 5) Балалар үйінің қызметі шеңберінде мәмілелер жасау, тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру;
- 6) персоналды басқару;
- 7) ішкі құжаттардың қаржылық және заңгерлік сараптамасы.

4. Мекеме қызметкерлеріне қандай да бір сыйлықтарды, іскерлік қонақжайлылық/қонақжайлылық белгілерін ұсынуға, уәде беруге, талап етуге, сұрауға, қабылдауға тыйым салынады:

- Балалар үйінің қызметін қолдауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға әсер ететін шешімдерге таңдау жасау немесе қандай да бір артықшылықтар не пайда алу мақсатында тікелей немесе жанама түрде әрекет ету, егер бұл әрекеттерсіз пайдалы салдардың басталуы шындыққа сәйкес келмейтін болып көрінсе;
- Мекеме атынан емес, қызметкердің атынан берілген жағдайда;
- сыйлықтар немесе қонақжайлылық шығындары немесе қонақжайлылық туралы ақпарат ашылған жағдайда, мекеме мен оның қызметкерлері үшін беделді немесе өзге де қауіп туғызады;
- қолма-қол немесе қолма-қол емес ақшалар, бағалы қағаздар, бағалы металдар немесе ақшаның және/немесе сәнді заттардың басқа түрлері немесе баламалары;
- зат, баға және нақты жағдай тұрғысынан ақылға қонымсыз сыйлықтар.

5. Мекеме жүзеге асыратын сатып алудың кез келген әлеуетті қатысушысынан сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілерін қабылдауға тыйым салынады. Іскерлік сыйлыққа немесе іс-шараға осы Саясаттың талаптарына сәйкес күмән туындаған кезде Балалар үйіндегі лауазымды тұлға немесе қызметкер Мекеменің тікелей басшысымен немесе қауіпсіздік бөлімшесінің басшысымен кеңесуі тиіс.

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерінде үшінші тұлғаларды тарту

6. Мекеме үшінші тұлғаларды тартудан және ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының, осы Саясаттың қағидаттары мен талаптарын бұзатын немесе Мекеме үшін іскерлік беделін жоғалту қаупін тудыратын серіктестермен бірлескен кәсіпорындарға қатысудан бас тартады.

Үшінші тұлғалармен іскерлік ынтымақтастықты бастау немесе жалғастыру, сондай-ақ бірлескен жобаларға қатысу туралы шешім қабылдағанға дейін үшінші тұлғаларды тартуға бастамашы болған Балалар үйінің тиісті құрылымдық бөлімшелері келесі шараларды қолдануы қажет:

– Мекеме қызметінің бағыттарын реттейтін ішкі нормативтік құжаттарда белгіленген рәсімдерді қатаң сақтау;

– бірлескен жобалардағы серіктестер туралы олардың қызметіндегі сыбайлас жемқорлықтың ықтимал көріністері жөніндегі жалпыға қолжетімді ақпаратты мынадай рәсімдер арқылы жинау:

а) өзінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты мен рәсімдерінің болуы туралы мәліметтерді алу, серіктестің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында өзара ынтымақтастықты жүзеге асыруға дайындығын анықтау;

б) іскерлік беделін және мүдделер қақтығысының жоқтығын тексеру;

в) жалған кәсіпкерлік, сенімсіздік, салықтық және өзге де берешектің болуы тұрғысынан мәліметтер алу.

7. Кәсіпорын бірлескен жобалар бойынша олардың тарапынан сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жағдайда, үшінші тұлғалармен және серіктестермен мәмілелерді бұзу құқығын өзіне қалдырады.

8. Бірлескен жобалар бойынша үшінші тұлғалар мен серіктестерді осы Саясаттың қағидаттары мен талаптары туралы хабардар ету.

9. Мекеме үшінші тұлғалар мен серіктестердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат пен рәсімдерді, сондай-ақ мінез-құлық стандарттарын бірлескен жобалар бойынша қабылдауын құптайды.

6. Жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын тұлғаларға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген тұлғаларға, сондай-ақ оларға теңестірілген тұлғаларға төлемдер

10. Мекеме өз бетінше немесе оның қызметкерлері мен лауазымды тұлғалары арқылы жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын тұлғаларға, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілетті тұлғаларға, сондай-ақ оларға теңестірілген тұлғаларға, олардың жақын туыстарына Балалар үйі үшін коммерциялық артықшылықтар алу мақсатында ешқандай шығындарды төлемейді, оның ішінде көлікке, тұруға, тамақтануға, ойын-сауыққа, PR-кампанияларға және т.б., сондай-ақ олардың Мекеме есебінен басқа да жеңілдіктер алуына жол берілмейді.

11. Балалар үйінің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасына сәйкес мемлекеттік қызметшілермен өзара іс-қимыл жасау кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін дербес жауапты болады.

7. Демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету

12. Кәсіпорын мемлекеттік органдардың, ұйымдардың немесе өзге де тұлғалардың өз қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға әсер ететін

шешімдер қабылдауына тікелей немесе жанама түрде ықпал ету мақсатында немесе мұндай көмек объективті түрде осындай әсер ету әрекеті ретінде қабылдануы мүмкін болса, қайырымдылық, демеушілік және қаржылық көмек көрсетпейді.

Мекеменің қайырымдылық және демеушілік көмек көрсетуге жұмсаған шығыстары туралы ақпарат ашық болуы тиіс.

Мекеме лауазымды тұлғалар мен қызметкерлерге өз атынан қайырымдылық және/немесе демеушілік көмек көрсетуге тыйым салмайды.

8. Балалар үйінің қызметі шеңберінде мәмілелер жасау, тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуды жүргізу

13. Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуды жоспарлау және өткізу кезінде тек қана Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік сатып алу туралы» заңнамасын басшылыққа алу қажет.

14. Сатып алуға жұмсалған қаражатты оңтайлы және тиімді пайдалану, Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге сатып алу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру, сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығын қамтамасыз ету, сыбайлас жемқорлыққа жол бермеу, атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және борышкерлердің бірыңғай тізіміне енгізілген әлеуетті өнім берушілердің және (немесе) өзі тартқан қосалқы мердігердің (бірлесіп орындаушының) қатысуына жол бермеу.

9. Персоналды басқару

15. Кәсіпорын кадрлық шешімдер қабылдау кезінде объективтілік пен әділдік қағидаттарын ұстанады. Қызметкерлерді қабылдау, бағалау, жоғарылату және жұмыстан босату кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау мақсатында Мекеме:

- кадрларды іріктеу мен қабылдаудың ашық рәсімдерін және лауазымға сәйкес біліктілік талаптарын белгіленген тәртіппен әзірлейді және бекітеді;
- еңбек қатынастарын бастау немесе жалғастыру туралы шешім қабылдағанға дейін дейін жұмысқа орналасуға кандидаттарды олардың сенімділігі мен мүдделер қақтығысының болмауы тұрғысынан тексеруді жүзеге асырады;
- өз негізгі қызмет көрсеткіштері мен кәсіби жетістіктерінің нәтижелілігіне қарай персоналдың қызметін бағалауды және сыйақы төлеуді жүргізеді;
- қызметкердің іскерлік қасиеттері мен біліктілігін ескере отырып, жоғары лауазымға көтеру туралы шешім қабылдайды;
- ҚР заңнамасында көзделген негіздер бойынша қызметкермен еңбек қатынастарын бұзу рәсімін жүзеге асырады.

16. Лауазымды тұлғалар лауазымға тағайындалған немесе Балалар үйімен еңбек қатынастарын жалғастырған кезде, осы Саясатқа 2-қосымшаға сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдауға келісім беру түрінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдайды.

17. Мекеменің лауазымды адамдарының сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдамауы қызметке қабылдаудан бас тартуға немесе қызметтен босатуға әкеп соғады, ал қылмыстық жазаланатын әрекет және әкімшілік құқық бұзушылық белгілері болмаған жағдайларда – оларды орындамау өкілеттіктерді тоқтатуға негіз болып табылады.

10. Ішкі құжаттардың қаржылық және заңгерлік сараптамасы

18. Балалар үйінің ішкі нормативтік құжаттарына қаржылық-құқықтық сараптама жүргізіледі. Оның ішінде сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылық жасауға ықпал ететін себептері мен жағдайларын (сыбайлас жемқорлық факторларын) анықтау және оларды жоюға бағытталған ұсынымдар әзірлеу үшін бекітуге ұсынылған ішкі нормативтік құжаттардың жобалары тексеріледі.

11. Мүдделер қақтығысын болдырмау және реттеу тәртібі

19. Балалар үйінің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері міндетті:

- мүдделер қақтығысына байланысты тәуекелдердің іске асырылуын болдырмау және оларды реттеу шараларын қабылдау;
- қызметтік міндеттерін орындау кезінде Мекеменің мүдделерін басшылыққа алу және олардың жеке мүдделері Балалар үйінің мүдделеріне қайшы келетін жағдайлардан аулақ болу керек. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда (немесе оның туындау мүмкіндігі бар болса), бұл ақпаратты жазбаша түрде мекеменің тікелей басшысына немесе жоғары басшылығына жеткізу керек.

20. Мүдделер қақтығысының алдын алу немесе реттеу мүдделер қақтығысының тарапы болып табылатын Балалар үйі қызметкерінің лауазымдық немесе қызметтік жағдайын өзгертуден, ол белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін атқарудан шеттетілгенге және (немесе) мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартқанға дейін тұруы мүмкін.

12. Сыбайлас жемқорлық сипаттағы әрекеттер туралы хабарлама

21. Егер Балалар үйінің лауазымды адамы немесе қызметкері тарапынан мекемеде сыбайлас жемқорлық әрекет орын алғаны туралы дәлелдер болса, бұл туралы дереу тікелей немесе жоғары тұрған басшыға хабарлау қажет.

22. Балалар үйінің қызметкерлері басқа қызметкерлерді, сондай-ақ үшінші тұлғаларды сыбайлас жемқорлық әрекеттер жасауға итермелеу фактілері анықталған және/немесе қызметкердің сыбайлас жемқорлық әрекеттерін жасауға бейімділігіне қатысты белгілі фактілер немесе күдіктер туралы мәліметтер

болған жағдайда, дереу оны тікелей немесе жоғары тұрған басшысына хабарлауға міндетті.

13. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды қызметтік тергеу

23. Балалар үйіндегі сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы барлық хабарламалар тексеріледі немесе мекеменің тиісті құрылымдық бөлімшелерінің қатысуымен қызметтік тексеру жүргізіледі.

24. Егер қызметтік тексеру нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық фактісі анықталса, еңбек қатынастары шеңберінде материалдарды тиісті уәкілетті мемлекеттік органдарға беруге дейінгі сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне мүлдем төзбеушілік қағидатын негізге ала отырып, түзету шараларын қабылдау тергеудің аяқталуы болып саналады.

14. Жауапкершілік

25. Балалар үйінің қызметкерлері осы Саясат талаптарының қатаң сақталуына жауапты.

26. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасағаны үшін тиісті жауапкершілік шаралары қолданылған мекеменің лауазымды адамдары мен қызметкерлері, Қазақстан Республикасы сотының заңды күшіне енген шешімін қоспағанда, Мекемеге келтірілген материалдық залалды өтеуден босатылмайды.

27. Саясат талаптарын бұзу Балалар үйі қызметкерлерінің мәртебесіне сәйкес келмейтін әрекет ретінде қарастырылуы және тәртіптік жаза қолдануға негіз болуы мүмкін.

28. Саясат талаптарын бұзу Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамасын бұзғаны үшін көзделген жауапкершілік шараларын қолдануға әкеп соғуы мүмкін.

29. Балалар үйінің қызметкерлері осы Саясатқа 3-қосымшада көзделген нысан бойынша осы Саясатты адал ұстануға өздерінің міндеттемелерін растауға міндетті.

15. Қорытынды ережелер

30. Осы Саясаттың күшіне ену күні мекеме директорымен Ережені бекіткен күн болып табылады.

31. Осы Саясат Қазақстан Республикасының заңнамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда өзгертуге жатады. Осы Ережеге өзгерістер мен толықтыруларды Мекеме директоры бекітеді.